Natuurgebied 't Zwanenbroekje

Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek

Overzicht beheeractiviteiten 2020

Onderhoud door vrijwilligers

In 2020 is er veel geklust, door zo'n 15 vrijwilligers, ondanks de coronaperikelen. Zo is er weer een deel van een meidoornheg gelegd en zijn diverse wilgen geknot. Op andere plekken zijn struwelen en heggen bijgesnoeid.
Wandelpaden hebben een maaibeurt gehad en op enkele plekken is pitrus gemaaid.
In de zomer is op meerdere plekken Jacobskruiskruid uitgestoken en groeilocaties van Japanse duizendknoop zijn bijgewerkt met landbouwfolie.
Ook is dit jaar volop gewerkt aan herstel van hekwerken en rasters (vervangen van rotte palen, nieuwe bedrading) en het opruimen van overtollige veekeringen om grotere begrazingseenheden te creëren.
Her en der zijn zogenaamde broeihopen omgezet en is de omgeving van een ijsvogelwand opgeschoond.

Gelegde meidoornhaag

Nieuw naambordje

Dit jaar zijn door een timmerbedrijf bordjes gemaakt met daarop de namen van de percelen. Bedoeling is dat deze zoveel mogelijk op toegangspoorten/-hekken worden bevestigd. Een daarvan is intussen geplaatst. Ook zijn er twee grotere borden gemaakt (waarvan een door Geerten de Jong) die geplaatst zullen worden bij de toegang van het wandelpad bij het trekpontje en aan het begin van het pad bij de 'Springplank'.

Educatieve activiteiten

In het zomerseizoen zijn ook dit jaar tweewekelijks ca. 25 leerlingen van vrije school 'De Meander' op een 'eigen' terrein komen klussen.
Naast een rondleiding voor Stichting Landschapsbeheer Gelderland zijn er nog 3 rondleidingen verzorgd voor kleinere groepen, waaronder ook voor de 'Vrienden van het Zwanenbroekje'.
Vergeleken met andere jaren is dit weinig, maar ook verklaarbaar gelet op de coronacrisis.

Voor 24 leerlingen van basisschool ‘De Biezenkamp’ zijn dit jaar 2 klussendagen georganiseerd.

In maart zijn opnames gemaakt door Vroege Vogels TV voor een uitzending over de Ooijpolder en de Millingerwaard. Daarbij is het Zwanenbroekje ook kort in beeld geweest, met onder andere het heggenvlechten.

Regulier beheer van de graslanden

Vanaf half april hebben in het gebied ca. 15 schapen met lammeren en 7 Limousinrunderen het gras in toom gehouden; de schapen aanvankelijk op de overhoeken, incl. het Evenementenplein, en later samen met de koeien over het hele terrein.
De 5 Exmoorpony’s die vanaf november 2019 in het gebied hebben gelopen, zijn in het voorjaar weer weggehaald door de eigenaar. Helaas, want deze dieren hadden zich juist gesetteld. Gelukkig kon Marc Buchner niet lang daarna 3 andere, jonge Exmoors inscharen, 2 merrie’s en een hengst. De bedoeling is dat deze jaarrond in het gebied blijven lopen.

3 nieuwe bewoners

Eind juli is het perceel Tweede Langkamp gemaaid en gehooid. Dit perceel is nabeweid door schapen.
In 2019 is bij wijze van proef een kleine oppervlakte op dit perceel handmatig geplagd en voorzien van kruidenrijk maaisel. Veel sneller dan verwacht heeft zich hier weer een dichte graszode gevormd en van een kruidenontwikkeling was dit jaar helaas nog niets te zien. Komend jaar zal bekeken worden welke maatregelen getroffen kunnen worden om het geheel toch kruidenrijker te maken.

Inrichtings- en herstelmaatregelen

De bagger die eind 2019 is vrijgekomen bij het opschonen van een sloot (W4) is deze zomer uitgespreid (Tweede Hoge Wei) en voorzien van een laag kruidenrijk maaisel.
Bij dat opschonen is ook een poel uitgegraven. De klei die daarbij is vrijgekomen, is toen verwerkt op de kunstburcht. Dit jaar is deze ophoging bijgewerkt en is het geheel (de kunstburcht) aangeplant met soorten als Gelderse roos, Eglantier en Meidoorn.

In het najaar zijn de oevers van educatiepoel opgeschoond/vrijgemaakt. De kinderen kunnen nu gemakkelijker bij het water komen en de kikkers hebben weer een plek gekregen om te zonnen.

In maart is een torenvalkkast geplaatst op het perceel Eerste Hoge Wei. Dit is mede mogelijk gemaakt door Staatsbosbeheer die een paal van Douglasspar ter beschikking stelde. Valken hebben de kast wel bezocht, maar het heeft nog niet geleid tot een broedgeval.

Torenvalkkast op Eerste Hoge Wei

Er is een begin gemaakt met het omleiden van de Kleine beek naast het Evenementenplein met als doel de naastgelegen poel (P5) los te koppelen van deze beek.

Op het perceel 't Zwanenbroekje is een raster met daarlangs een grote takkenril verwijderd. Deze ril deelde het perceel in twee compartimenten. Het kleinere deel werd gebruikt als schapenweide. Nu bestaat 't Zwanenbroekje uit één geheel.

ijzerrijke kwel op Grote Kopse Kamp

Bekeken wordt of een deel van de Grote Kopse Kamp kan worden heringericht tot nat schraalland (gedeelte met de twee verlande sloten). Daartoe zijn door onderzoekcentrum B-WARE bodemmonsters onderzocht op de aanwezige hoeveelheid fosfaat en er zijn 2 peilbuizen geplaatst. Om stagnerend water in het voorjaar af te voeren zijn al enkele oude greppels uitgegraven. In 2021 zal worden bezien welke vervolgmaatregelen getroffen kunnen worden.

Inventarisatie en monitoring

Amfibieën

De poelen op het terrein zijn ook dit jaar geïnventariseerd door Ton Jansen op het voorkomen van amfibieën.
In P1 ('stiltepoel') en P2 ('drinkpoel') zijn net als in voorgaande jaren Kamsalamander en Kleine watersalamander aangetroffen (zowel eiafzet, als juvenielen als adulten). Dit geldt ook voor P7 (Tweede Langkamp). In deze poel is ook eiafzet gevonden van Bruine kikker en Gewone pad. In P6 (de andere poel op Tweede Langkamp) zijn ook eiafzet en juvenielen van beide salamandersoorten aangetroffen. Opvallend is dat de Kamsalamander zich zo snel manifesteert in deze recent aangelegde poelen.
P3 (paaipoel) is volledig dichtgegroeid en is daardoor lastig te monitoren.
In P4 ('educatiepoel') is eiafzet van Kam- en Kleine watersalamander gevonden, als ook adulten van beide soorten. In deze poel zit veel Driedoornige stekelbaars. Later in het seizoen zijn hier relatief weinig salamanders gespot. Hopelijk houdt dit geen direct verband met de aanwezige stekelbaars.
In P5 is zijn alleen veel bastaardkikkers gezien. Ook in deze poel zit stekelbaars. Bastaardkikker komt overigens voor in alle poelen in het gebied.
In W4 (de in 2019 opgeschoonde sloot) zijn geen salamanders aangetroffen, wel stekelbaars.

Vogels
In 2020 zijn er voor zover bekend geen waarnemingen geweest van opmerkelijke broedvogels.
Wel zijn er grote aantallen kramsvogels en koperwieken gezien die afkomen op de bessen in het gebied. Ook de ijsvogel is meerdere malen gezien. Een broedgeval is echter niet ontdekt.
Visdiefjes hebben de voor hun gemaakte vlot wel bezocht, maar gebroed is er niet.
Lepelaar en zilverreiger fourageren graag in de open watertjes van het moerasgebied.
In september zijn een Paapje en Roze spreeuw gezien en in december is in het gebied een Beflijster waargenomen.

Zoogdieren
De bever blijft volop actief in het gebied, gelet op de vele wissels en vraatsporen. In de Grote beek zijn pogingen gedaan om dammen te maken, maar dat wordt door het waterschap niet getolereerd.
De das foerageert al jaren in het gebied, maar dit jaar zijn ook enkele pijpen gegraven.
Regelmatig worden reeën gespot.
Dit jaar krioelde het van de muizen. Dit was vooral goed te zien op Tweede Langkamp.

Bever aan het werk

En niet alleen wilg…

Planten
In 2019 zijn voor het eerst orchideeën gevonden op het Zwanenbroekje: Brede orchis op Vijfde Spraeheuvel en Rietorchis langs de Tweede Hoge Wei. Ook dit jaar zijn deze soorten hier aangetroffen.
Heel verrassend was het na 4 jaar terugvinden van de Grote boterbloem door Ben Polman in het moeras achter Voorste Aarland. Hij trof ook 2 nieuwe, noemenswaardige soorten aan rond de poelen op Tweede Langkamp: Riviertandzaad (zeer zeldzaam) en Moerasdroogbloem. Op deze plek vond Geerten de Jong Klein vlooienkruid (zeldzaam). Deze laatste manifesteerde zich ook in een grote hoeveelheid op perceel Haverkamp. En Geerten deed nog een ontdekking van een nieuwe soort: een Dotterbloem bij de drinkpoel (P2).

Dotter bij poel